

De Man met de Hamer

COLOFON

HVB 76

HET VISSERIJBLAD
Onafhankelijk magazine
van de zee
ISSN: 0776-6912

MEDEWERKERS: Jo Clauwaert, Robert Coelus, Walter Debrock (†), Juul De Vocht, L.A. Inghelbrecht, Frank Neyts, Jef Klausing (†), Willem Lanszweert, Flor Vandekerckhove, Louis Vande Castele, Guido Walters en gasten Peter Holvoet-Hanssen, Don Fabulist en Herwig Deweerdt

Redactie te bereiken op
0474 53 88 00

E-mail:
het.visserijblad@telenet.be

V.u.: A. Vanhee
Brusselstraat 12, Bredene
UITGEVERIJ:
VZW Liefkemores.
Redactie, publiciteit en
alle correspondentie:
HVB,
Brusselstraat 12,
8450 Bredene
Omslagfoto Jo Clauwaert

Losse nummers: 2,99 euro

Abonnementen!

* Jaarabonnement België
(12 opeenvolgende nummers
startend vanaf de betaling) door
overschrijving van 29,75 euro
op rekening
384-0596581-18
van Het Visserijblad,
met vermelding abo HVB.
* Jaarabonnement Nederland
(12 opeenvolgende nummers
startend vanaf de betaling) door
storting van 52,00 euro op num-
mer 64.14.29.592 t.n.v. vzw
Liefkemores [Fortis Bank Ne-
derland, Lange Wolstraat 10-12
te 4524 CA Sluis (NI)]
Vermelding: abo HVB.

DE OPRUKKENDE GLOBALISERING, de exploderende aquacultuur, de vernietigende politiek van de Europese Unie, de schaarse visbestanden, het aflopende verhaal van de boomkorvloot, de ruziecultuur op onze kaaien, de invloed van de milieubeweging, de voortschrijdende tendens van de duurder wordende olie, de twisten op zee tussen verschillende types van visserij, de opwarming van de aarde en zijn gevolgen voor de sector, de scherpe concurrentiestrijd... dat alles is al vele jaren aan de orde. Maar wie de visserijpers van het voorbije jaar onder het vergrootglas legt kan alleen maar besluiten: het brouwsel van al die elementen heeft in 2008 het kookpunt bereikt. De visserij mag dan al niet veel soeps meer zijn, onze ketel heeft in 2008 wel degelijk overgelopen. En nog niet weinig.

ONS JAAROVERZICHT VAN 2007 publiceerden we onder de titel 'Het jaar van de vervelling'. Uit dat jaar onthielden we vooral de talrijke personeelwissels in de sector, die op een aflossing van de wacht wezen. Ook in de vloot en in de productie zagen we die *vervelling* gebeuren, want alternatieve types van vaartuigen en visserijen — zelfs aquacultuur — waren niet langer een rariteit (tot zelfs onbestaande) in onze sector. 'Nieuwe' mensen namen de zaak in handen en ze probeerden op de valreep de sector een nieuwe weg te laten inslaan. Op de valreep inderdaad, want die — veel te laat ingezette en nog kwetsbare — vernieuwingsbeweging werd in 2008 overschaduwde door de grootste crisis die de sector de jongste decennia gekend heeft.

Mij deed het denken aan de beruchte *Man met de Hamer*. Die had ik als kind leren kennen in de speciale Tour-de-France-edities van Het Volk, die in de jaren zestig door tieners gecolporteed werden al roepend: 'Tour de

France! Uitslag van de Rit!' Elke dag werd daarin een evenement uit die Ronde van Frankrijk in een cartoon verwerkt. Belgische renners die slecht voorbereid aan de start kwamen, die onvoldoende getraind hadden of slecht geëquipeerd waren, mochten zich in de vlakke ritten nog laten gelden, maar ze ontmoetten op de cols uiteindelijk toch *de Man met de Hamer* die hen, in de typische stijl van tekenaar Léo De Budt (Buth), met een goedgeplaatste mokerslag op de feiten wees.

IN 2008 ONTMOETTE ook de visserij de Man met de Hamer. Dat geldt niet alleen voor België en de redenen zijn velerlei, zoals de inleiding van dit stuk al aangaf. De Europese Unie zag bijvoorbeeld dat haar visserijpolitiek compleet mislukt was en kondigde een nieuwe kaalslag in de vloot aan. Weer moesten een pak vaartuigen voor de bijl en in Nederland

lieten 30 reders van kotters begin dit jaar weten dat zij geïnteresseerd waren in de sanering. Zij zagen geen toekomst meer in de sector. Na verdeling van de premies bleven er in Nederland nog maar 80 grote boomkorvaartuigen over. En het is bekend: als het in Urk regent dan druppelt het aan de Vlaamse kust: in februari deelde HVB mee dat de Z 39 Zuiderzee uit de vaart genomen werd, in maart moesten we noteren dat schipper Marnix Verleene (O 369) de visserij voor bekeken hield. In juni constateerden we tot onze verbazing dat er tijdens die maand slechts 67 Vlaamse vissersvaartuigen actief geweest waren, een absoluut diepterecord. Het was in diezelfde maand dat de bekende oostkustrederij Hertsens zijn twee vaartuigen (Z 183 en Z 583) aan de kant legde en ook de oudste rederij, Atlas, dacht er toen al aan zijn twee vaartuigen (Z 105 en Z 243) uit de vaart te nemen. In augustus meldden we dat meer dan twintig Belgische rederijen interesse toonden in een omschakeling van boomkor naar alternatieve vistechnieken, een getal dat op een diepe malaise wees. In oktober moesten we schrijven dat de rederijen De Parel (Z 186) en De Zwerver (Z 296) onderweg failliet gegaan waren.

DAT ALLES BLEEF uiteraard niet zonder gevolgen voor de rest van de sector. Niet alleen de boomkorvloot ontmoette *de Man met de Hamer*, ook de nevenbedrijven kregen een flink pak rammel. Na acht maanden hadden onze vismijnen al fors minder omgezet dan in 2007. We tekenden een achteruitgang op van maar liefst 20%! Die ineenstorting was uiteraard niet van aard de inmiddels al meer dan twintig jaar oude vismijnoorlog tussen de ZV en de Oostendse vismijn te temperen, integendeel. Tijdens de voorbije jaren hadden de managers van de Oostendse Vismijn deze van Zeebrugge — al vele jaren de grootste Vlaamse vismijn — danig uitgedaagd. Dat de Oostendenaars dat deden met gemeenschapsgeld was een doorn in het oog van de Zeebruggelingen en niet alleen van hen. In Oostende ontbond de rechtse politicus Jean-Marie Dedecker al zijn duivels om de praktijken van de Vismijn aan de kaak te stellen. Stof te over, zo leerden we in 2008. De Vismijn mocht dan een aantal jaren na elkaar spectaculair stijgende cijfers noteren, de mislukkingen hadden er zich evenzeer opgestapeld: invoer van IJslandse krab en Canadese vis als het al geen mosselen waren, schelpdieren uit Ierland en Denemarken, kingkrab uit Noorwegen, goedkope leningen aan faillerende reders, mislukte installatie van een dockingstation, een fileerbedrijf en een verwerkingsinstallatie voor schelpdieren. Het leverde de vismijn geen blijvende meerwaarde op. Maar het werkte wel fel op de zenu-

wen van de concurrentie aan de oostkust die een en ander voor de rechtbank ging aankaarten. Zo waren ze in de ZV bijvoorbeeld verbolgen over de partnerschapkeuze van Oostende, waar ze liever samenwerken met de collega's van Urk dan met die van Zeebrugge. Die keuze opende weer een nieuwe veldslag ter visserij waarvan alleen de advocaten beter geworden zijn, want die klacht van de ZV werd voor de rechtbank te licht bevonden. Voor de rest zijn nog tal van ZV-klachten hangende. De afloop ervan zal ons ongetwijfeld nog veel voer voor artikels bezorgen.

DE VISMIJNDIRECTIES ZIJN overigens niet de enigen die sectorruzijs voor de rechtbank beslist wilden zien. Dat gold evenzeer voor onze mosselboeren in spe. Rond die mossels was in 2008 ook veel te doen. Niet alleen vinden veel reders en vissers (ook vandaag nog steeds) dat

een Vlaamse mosselproductie naast de kwestie is (reder Eddie Cattoor zei het in HVB zo: *'Vissers zijn jagers, geen kwekers.'*), daarenboven zijn ze ook nog eens in een vernietigende concurrentiestrijd verwickeld. In 2008 haastten zowel de bvba Reynaert-Versluys als de SDVO zich om de publiciteit op te rapen die met de primeur van de eerste Vlaamse mosseloogst gepaard zou gaan. De Belgicamossel van Reynaert-Versluys won de wedstrijd, maar moest onmiddellijk de verkoop weer staken omdat een labo meende dat microalgen de consumptie ervan gevaarlijk maakten. Het incident, breed uitgesmeerd in binnen- en buitenland, deed ook de lancering van de Flanders Queen Mussels (SDVO) geen goed. Veel over- en weergeroep was er het gevolg van en zoals gezegd, ook hier werd de rechtbank ingeschakeld; benieuwd wat de rechters daar nu weer moeten van denken. Over de weerstand die vissers (jagers,

geen kwekers!) tegenover de aquacultuurexperimenten ventileren valt overigens ook nog veel te zeggen. Enerzijds valt die weerstand te begrijpen, want de boerencultuur die op die manier in de sector gebracht wordt staat haaks op onze eeuwenoude jagerscultuur. Anderzijds is die weerstand niet goed te praten. Oudere vissers geraakten eertijds aan de bak in de nevensectoren: zij werden vislosser, sluiswachter, walmachinist... Veel van die uitwijkmogelijkheden werden door de vrije val waarin de sector sinds 1993 verkeert afgesloten. De aquacultuur creëert, voor een aantal oud-vissers wel degelijk een nieuwe, letterlijk broodnodige mogelijkheid. Maar er is meer. Wil de sector (de Vlaamse producent van zeeproducten) in de toekomst nog iets te betekenen hebben dan zal het ook zijn omdat deze

(en hopelijk volgende) experimenten met aquacultuur hier een gunstige bodem vinden.

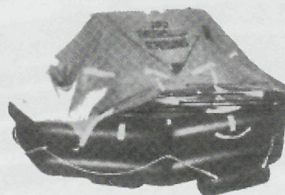
Want de aquacultuur mag dan nog steeds met veel kinderziekten worstelen, het is wel duidelijk dat de kweek de visserijmarkt aan het veroveren is. Op het ogenblik dat wij deze regels schrijven is de rendabiliteit van de visserij het aan het afleggen tegen de productiviteit die in de vooruitgeschoven posten van de aquacultuur behaald wordt. De veranderende eetgewoontes in de XXIste eeuw leiden de consument regelrecht in de armen van de visboeren. Vishandelaar Joël Vandenbroucke (Simons & Decru) vond er geen doekjes om toen hij zei: *'De duurste van de exotische vissoorten (pangasius) is goedkoper dan de goedkoopste vis uit onze vismijnen. Dat is erg voor onze reders, maar*

wij moeten de klant leveren wat hij vraagt.' Wie het na deze woorden nog niet begrepen heeft mag het wel vergeten.

AL DEZE KOMMER en kwel was dan nog niets vergeleken met de paniek die de exploderende olieprijs in de visserij bracht en die trouwens als hoofdbeschuldigde terecht mag staan voor alle malaaieren die we hierboven beschreven hebben. In juni ging de sector over tot actie. De Rederscentrale verklaarde dat het *'onmogelijk wordt om nog enige toekomst te zien in de visserij'*. De vakbonden waren het volmondig eens met het patroonaat: *'Verschillende rederijen staan op de rand van het faillissement. De vissers die op deze vaartuigen tewerkge-*

SKB - Life Saving Equipment nv

Maatschappelijke zetel:
Royerssluiskaai 48
B-2030 Antwerpen
Tel.: 03/ 201 89 70
Fax : 03/ 201 89 71

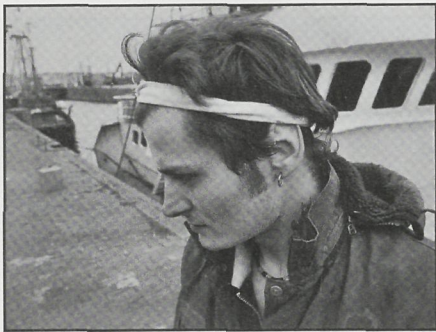

Afdeling Kust
H. Baelskaai 8A
B-8400 Oostende
Tel.: 059/ 33 96 00
Fax: 059/ 33 96 01

reddingsvesten - reddingsboeien - drijvende toestellen - valschermsignalen - stakellichten - man.o.boordlichten - noodzenders Locat - radio Beacon - reddingsvlottten: RFD, Elliot, Viking, Zodiac, Autoflug, Bombard, Avon, Callegari, Servaux, Mitsubishi, Soniform - nazicht brandblusapparaten.

- ERKEND SERVICESTATION -

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE KUST: A. VAN DURME. TEL.: (0475 25 88 02.

steld zijn zijn ten einde raad.' Banden werden in brand gestoken, vaartuigen werden getooid met spandoeken, zwarte vlaggen alom, in Zeebrugge en Oostende waren er druk bijgewoonde manifestaties. Maar ook in deze is het zoals de grote Johan Cruijf het zei: *'Elk nadeel heb z'n voordeel.'* Ten einde raad ging, bij wijze van spreken, de hele vloot aan het experimenteren met alternatieve technologieën. Naast de (overigens al vele jaren geleden aangevatte) pogingen om de nadelen van de boomkor te milderen (milieuschade, discards, energieverbruik) kwam er veel aandacht voor het toepassen van alternatieve visserijmethodes voor de bestaande vloot en daarenboven staken de sectorwetenschappers een tandje bij om onderzoekswerk te verrichten naar vismethodes op alternatieve vaartuigen.

Critici beweren dat het allemaal *'too little, too late'* is. Bovendien wijzen ze erop dat de dieselprijs inmiddels gedaald is, wat voor velen alweer reden genoeg was om veel alternatief vismateriaal op de kaaien te laten liggen. Zij zijn even vlug weer omgeschakeld naar de goeie, oude, vertrouwde boomkorvisserij.

Hebben de critici gelijk? Dat valt vandaag nog niet met zekerheid te zeggen. Laat ons wachten tot de volgende olieprijsexplosie — want die komt er zeker aan — en we zullen zien wie er klaar voor is en wie niet.

Flor Vandekerckhove
Foto's Jo Clauwaert

Groen! valt SDVO aan

DAT DE STICHTING Duurzame visserijontwikkeling (SDVO) in de sector evenzeer opgevrijd wordt als bekritiseerd is bekend. De SDVO bepaalt immers wie in aanmerking komt voor financiële steun in het kader van de veelbezongen verduurzaming van de sector. Wie in de prijzen valt zwijgt; wie naast de geldpot grijpt zwijgt ook, maar zint op wraak. Meer dan één reder liep dan ook met zijn op- en aanmerkingen naar politici, in de hoop dat zij openlijk zeggen wat die reders zelf niet durven te doen. Tot voor kort waren die politieke tussenkomsten het monopolie van de rechterzijde. Vooral de Oostendse senator Jean-Marie Dedecker beet zich vast in de visserijdossiers en nam daarbij meermaals de 'rode Oostendse' invloed in de sector op de korrel. Dat rechtse monopolie wordt nu doorbroken door Groen!

Europarlementslid Bart Staes vraagt een dringende financiële doorlichting van de SDVO. Zijn kritiek is niet mals. *'De stichting, die zich bedient van overheids-geld, dreigt de sector de doodsteek te geven.'*

De zwarte piet doorspelen

Zeggen dat de visserij zich dringend moet omvormen is het intrappen van een open deur. De eenzijdige ontwikkeling van een vloot van bijna uitsluitend boomkorvaartuigen dient inderdaad drastisch omgebogen te worden. Dat stelde HVB al in 1993. Hoe komt het dat het allemaal zo lang duurt? Staes meent het te weten: *'Al jaren wordt het Vlaams visserijbeleid gegijzeld door een kleine, arrogante kliek van machtige heren die ik omschrijf als "het Viskartel". Een groep die alles doet wat mogelijk is om de noodzakelijke ecologische reconversie van de sector tegen te houden en de eigen belangen veilig te stellen. Spil in deze is,'* zo vervolgt Staes,

de SDVO, die hij omschrijft als *'een hermetisch gesloten club die al vijf jaar vriendjespolitiek bedrijft met miljoenen euro uit de sector en van de overheid. Een club die lijkt te handelen uit eigenbelang en die zich steeds meer als een commerciële speler is gaan opstellen. De SDVO werkt totaal ondoorzichtig, publiceert geen jaarverslagen (hoewel wettelijk verplicht), en weigert verantwoording af te leggen aan welke politicus ook. Zelfs de voor Visserij verantwoordelijke ministers Leterme en recentelijk diens opvolger Kris Peeters verklaarden openlijk dat "ze niets te vertellen hebben bij SDVO", terwijl ze er wel Vlaams overheids-geld aan geven.'* Volgens het europarlementslid, geflankeerd door zijn partijgenote, oud-minister van Landbouw Vera Dua heeft de SDVO *'behoudens enkele symbolische projecten en brochures – steevast gemaakt door het wetenschappelijk Instituut ILVO – niets bijgedragen tot*

VLOOT REDER VAN DE OVERHEID

www.welkombijvloot.be